

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Обществен свет

ПРОТОКОЛ

№ 41

Днес, 30 август 2016 г., вторник, от 15,15 ч. се проведе заседание на Обществения съвет при предвиден

Д н е в е н р е д:

1. Дискусия за изработване на становище по последните промени в Изборния кодекс в условията на произвеждане на избори и референдум.

2. Дискусия по условията за акредитиране на наблюдатели.

3. Обсъждане на разяснителната кампания.

4. Разни.

ПРИСЪСТВАХА:

Надежда Гологанова – заместник-председател, Гражданска инициатива за свободни и демократични избори;

Дончо Пачиков – заместник-председател, Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация;

Стоил Стоилов – Асоциация за реинтеграция на осъдени лица (АРОЛ);

Емилия Друмева – Институт за модерна политика и Асоциация на младите юристи;

Пройчо Караиванов – Българско сдружение за честни избори и граждански права – Плевен;

Бождар Василев – Федерация на независимите студентски дружества;

Стефан Манов – Българско сдружение за честни избори и граждански права;

С участието на госпожа Таня Цанева, господин Цветозар Томов и Росица Матева – членове на Централната изборителна комисия.

Заседанието бе открито в 15,15 ч. и председателствано от госпожа Дончо Пачиков – зам.-председател на Обществения съвет.

* * *

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Добър ден!

Уважаеми колеги, откривам заседанието на Обществения съвет.

Предложеният дневен ред е следният:

1. Дискусия за изработване на становище по последните промени в Изборния кодекс в условията на произвеждане на избори и референдум.

2. Дискусия по условията за акредитиране на наблюдатели.

Предлагам като т. 3, която я нямаше в предложението:

3. Обсъждане на разяснителната кампания, която ние считаме за особено важен момент.

4. Разни – ако някой реши нещо да предложи.

Има ли други предложения за дневния ред, за промени и поправки? Не виждам.

Смятам мълчаливото съгласие за „да“.

Продължаваме по дневния ред.

По втора точка

Дискусия по условията за акредитиране на наблюдатели

Само искам да кажа набързо нашето мнение, за да ни се налага после пак да го казваме.

По наше мнение Централната изборителна комисия е орган, който трябва да изпълнява закона. Тя не може да прави никакви промени. Имала е право на предложение, дала ги е, каквото е станало, станало е.

Къде е нашето място като Обществен съвет по наше мнение? Ние сме орган, който имаме предназначението да се опитаме да помогнем на Централната изборителна комисия в условията, в които законът дава и обстоятелствата, които изпълнява, за да си извърши по най-добър начин нейните действия.

В тази връзка веднага Ви давам пример, може би е важен за повечето от нас. По отношение примерно на декларациите, изискуеми по Изборния кодекс за бъдещите наблюдатели.

Госпожо Друмева, ще помагате – не мога да се сравнявам с един професор.

Само ще кажа едно мнение и започваме да го дебатираме.

Има някакво мнение, че едва ли не тези декларации би следвало да бъдат включени в ЦИК в така нареченото „копие“ или как се наричаше – на книжен носител. Лично ще Ви кажа. Контактувам с някои министерства по най-различни въпроси, с няколко съдилища и когато им изпратя имейл, след известно време получавам обратно имейл от тях с входящ номер на преписката по това, което съм изпратил. Тоест, вече съществува обществена

практика депозирането на определени документи да може да става по електронен път.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но сте изисквали хартиено копие.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Значи, понеже не е разписано специално, новият текст го няма.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да вземем новия Изборен кодекс, има ново издание.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Нека да го вземем, да.

Аз много дълго време в отпуск и не съм проследил този въпрос, но мисълта ми е, че даже тези документи, които по принцип депозирахме и сега за наблюдатели, за нас няма никакво ограничение те да бъдат пратени по електронен път и сканирани.

Друг пример. Да речем, протоколите от чужбина, нали първо се получават, как, сканирани, нали така? И чак след не знам колко време пристигат хартиените носители. Тоест, това не е някаква революция, не е някакво нечувано нещо. Друг вече е въпросът, че очевидно нашите приятели от Централната избирателна комисия – те са специалисти в едно друго направление, нали, на правото и неговото приложение, без достатъчно... Никой не може да бъде информиран за всичко. Това е едното – електронният път. Това е единият момент.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Направо да им направим предложение ЦИК в едно от методическите указания изрично да даде указание, че прилагането на този и този член да бъде както представяне на книжен екземпляр, така и сканирано потвърждение.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Изпратено по имейла.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, да. В указанията.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Не съм съвсем сигурен как точно ще трябва да им кажем, госпожо Друмева, затова пак ще помоля за помощ от Ваша страна.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Трябва да вземем Изборния кодекс и нашето предложение да бъде – по член еди-кой си предлагаме Централната избирателна комисия да включи в своите указания по прилагането на кодекса и това указание – това е предложението.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: И тогава нещата са окей.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тогава вече ЦИК трябва да го напише като указание.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Окей, обаче какви са основанията?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То е ясно.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Колко секции имаме в страната – по един наблюдател, колко документа стават и кой ще ги чете въобще след това?

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: То не е само на един наблюдател.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Декларацията е за цялата страна.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: То не само от един наблюдател. Ние имаме, колко? – Хиляда, две хиляди наблюдатели. А всяка една партия, която има застъпници, има и наблюдатели. Какво правим ние? Всяка една партия, където има или еди-какво си, и какво се получава? Получава се един книжен бум на декларации, че видите ли, те трябва да се подпишат.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е последното издание на кодекса.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Вместо ние да облекчаваме този момент, ние го натоварваме с едни такива измислени, хайде да кажем – сканирането да бъде, молбата, както казвате Вие, за участие и за самите наблюдатели. Но доколкото разбрах, тук се поставя въпросът всеки един наблюдател да си даде съгласието, че ще бъде наблюдател.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Да попълни декларация и да я подпише.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Да, и да я подпише. Я, си представете ние като сме такава голяма организация, какво трябва да направим?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Какво пречи? Ще я подпише, какво!?

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Мисълта ми е, че това е... Как да Ви кажа? Какъв е мотивът, за да не бъде член?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Иначе, явява се някой и казва: „Аз съм наблюдател!“

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Ама, няма „явява се някой“, нали издават удостоверение. Какво ще рече това: „Явява се някой“, това не е мотив.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Декларацията е част от тази процедура, за да ти издадат удостоверение.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Да, но ако е електронно, ще е по-лесно за организацията.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Е, да, разбирам Ви.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз мисля, че в основата на този проблем стои фактът, че след като бяха ограничени броят на застъпниците, партиите вече не могат да си купуват гласове под формата на неограничен брой застъпници, както беше 2011 г., и те преминаха към купуване на гласове под формата на ограничен брой наблюдатели.

Според мен първият въпрос, който е хубаво да се дискутира, е какви критерии Централната избирателна комисия ще прилага към така наречените „независими наблюдателски организации“. Защото да предполагаме, че партиите имат наблюдатели, това е логически несериозно. Партиите имат застъпници.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Напротив, имат и наблюдатели, и застъпници.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Имат и наблюдатели, и застъпници. Не, застъпници са издигнатите кандидати.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това са. Всички останали под думата „наблюдател“ трябва да се разбира – това, което всички разбираме, е независимият наблюдател на така нареченото „гражданско общество“.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, но имат статут. Добре е разписано.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Добре, но тогава този, който ги събира тези такива, той гарантира, че действително има такива декларации.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Като няма, ще го накажат ли?

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Като няма, какво? Нали, ние на хартиен и на електронен носител носим за хората, които са доброволци.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не, мисля, че това е...

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Това е много важно.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това го решихме.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Ако този момент, за който говоря, ако се осъществи, трябва да Ви кажа, че наистина ще останат само хора, които ще бъдат платени. Няма да има доброволци.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Платени, от кого?

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Има всякакви. Ето, например, по този по този начин хванах своята представителка в Пазарджик, че тя давала на хората да изчислят – на разни такива партии, и понеже компютърът ги изхвърля, а ние по-рано го направихме това нещо – с удостоверенията, и когато те си подали в Пазарджик техните документи, излиза, че от тях 5 човека компютърът ги изхвърля и те ми се обаждат и ми казват: „Ама, така и така“. Чакайте, сега. Всичката тази, цялата документация с личните данни на тези хора,

които са като доброволци в Пазарджик, те стоят при нас, ние отговаряме. Разбирате ли?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ще подадете данните.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Именно, заради това там е записано еди-кое си лице, ЕГН и така нататък. (*Реплики.*)

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е текст на закона и ние сега това да усложняваме.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Точно това е, че го усложняваме.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Е, какво усложняваме? – ЦИК да даде указание да бъде по-просто. Ето, така. Нали така се разбрахме?

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Това ще се представи пред ЦИК, за което говорим, като мнение?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нали това правим и госпожата пише – че трябва да кажем по кой член.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Още повече в закона за избирателите ясно е описано там.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В Изборния кодекс.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Да, ясно е написано каква му е ролята и кой може да бъде наблюдател. И сега ще измислим и разни допълнителни решения и така нататък. (*Реплики.*) Аз затова съм дошъл, пак Ви го казвам, именно заради тази част, от тази сбирка. Това исках да кажа.

Двадесет и пет години съм бил наблюдател и съм докарвал тук, нали, идвали сме тук да правим тези удостоверения, ако си спомняте. Даже ние сме били печатите на удостоверенията. А сега декларации, пък не знам какво си, пък не знам що си и така нататък. Или го има доброволецът, или го няма. Това е. Спирам.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Други по темата?

Де факто направихме въпрос № 2.

По първа точка

Дискусия за изработване на становище по последните промени в Изборния кодекс в условията на произвеждане на избори и референдум

Въпрос № 1 е дискусия по изработване на становище по последните промени в Изборния кодекс.

Тази формулировка много не я възприемам, тъй като ние какво становище можем да кажем? Това е прието, публикувано и така нататък. Единствено според мен, Вие ще кажете по-нататък Вашето мнение, ако може, да подскажем други определени моменти, с които можем да помогнем на ЦИК как в създадената правна рамка, тя да си изпълни правилно задълженията. Защото аз изпратих на някои от Вас писмо и там описвам следното нещо – ако има някакви проблеми в Изборния кодекс е виновен ЦИК. Това обикновено е така. Но от друга страна, ЦИК не е законодател, няма как да поеме отговорност за нещо, което не може да контролира.

Общественият съвет според мен има това предназначение – да направи някакъв опит, доколкото е в неговите възможности, да подскаже варианти, в които законодателната рамка да бъде все пак съгласувана горе-долу с някакви общоприети норми в обществената практика, така че да не настъпят проблеми.

В тази връзка, ако смятате, че по въпросите, които са нови в Изборния кодекс и имаме някакви мнения, допълнително към това, което досега говорим и можем да добавим, мисля, че това е съдържанието на точка първа.

Ако имате мнения, давайте ги, за да ги дискутираме и да ги обсъдим.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз веднага ще се хвана за това, което казвате. Например при реализацията на предишните избори с референдум възникна един много сериозен въпрос относно разделянето и изчисляването на избирателната активност и

задаването на въпроса: „Ще гласувате ли в референдума?“. Всички си спомняте в изборния ден каква онлайн дискусия се разрази по този въпрос.

Може би сега е хубаво да подскажем на ЦИК, че в условията, в които се очертава да има референдум заедно с президентски избори, трябва да се предприемат такива технически решения в изборния ден, които да позволят отделно отчитане на избирателната активност за изборите и за референдума.

Възникна въпросът на предишните избори с референдум дали е легитимно задаването на въпроса към избирателите: „Вие ще гласувате, или не?“.

Тук е проф. Друмева и може да каже, че въпросът и теоретически е доста сложен, но се стига до принципа, че задаването на въпроса – дали ще гласувате, или не, не е нарушение на тайната вота, а е съвсем приемлив въпрос към избирателите. Тогава избирателят получава за различните видове избори различни бюлетини. ЦИК преди работеше с един-единствен списък и това стана проблем.

(В залата влиза Таня Цанева – член на ЦИК.)

Ето един въпрос, по който бихме могли да подпомогнем ЦИК с една идея този въпрос, докато има време, да бъде разрешен.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В тази връзка в кодекса, мисля, че в чл. 54, където са правомощията на ЦИК, има в една от точките: „ЦИК определя условията и реда за провеждане на социологически проучвания“. Ето, тук е госпожа Цанева – може би вече са разпределили кой да пише „условия и ред“ по 11 точки.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Аз написах проекта по него.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В него да има някакви записани изисквания относно въпросите как се задават, след като има референдум.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Не, аз нямам предвид проучванията, а имам предвид, когато избирателят влезе вътре и застане пред комисията.

На миналите избори имаше големи скандали в интернет. Госпожа Цонева застъпваше позицията, че избирателната комисия няма право да пита – дали ще гласувате в референдума, и е длъжна да дава всички бюлетини.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Но това не е социологическо проучване, това е друго.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз това имам предвид, когато поставям въпроса. Това имам предвид и се получи така, че практиката на някои комисии беше да пита избирателя: „Ще гласувате ли в референдума?“, и той като каже: „Да“, да му дава бюлетина, а като каже: „Не“, да не му дава. Тогава възниква въпросът в края на деня коя избирателна активност отчита.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Трябва да дават на всички.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Но имаше и противоположни.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Имаше и противоположно. Питането: „Ще гласувате ли за общински съветник или за...“

ТАНЯ ЦАНЕВА: Засилва се проблема, ако са всички бюлетини, а аз не искам да гласувам за всички видове избори.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Именно, това е въпрос, който ЦИК трябва технически да го изработи, защото ще възникнат пак... Тези, които са любители на референдума, ще искат да се качат на активността на изборите, да отчетат по-голяма активност в референдума и ще искат всички бюлетини да се дават без всякакви въпроси.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Вие имате ли някакво виждане?

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз имам виждане, че ЦИК трябва да се работи с минимум два списъка или две графи в списъците и да

отчита индивидуалната избирателната активност поотделно за референдума и за изборите.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Това е, както на предните избори. То нямаше как да не се работи по два списъка.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Защото са два избора.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това са два избора.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Както и сега, по същия начин. Списъците са два – единият е за изборите за президент и вицепрезидент, а другият – за референдума.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Дали да ги питат, или няма да ги питат. Е, няма да ги питат, дават им бюлетините – ако искат, да ги върнат. Но им дават задължително.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това е хубаво.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Аз не виждам спор.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това е едното виждане.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Още повече за изборите сега е задължително гласуването, но по всяка вероятност Конституционният съд ще го цапардоса. (*Реплики.*)

СТОИЛ СТОИЛОВ: За референдума – не, защото на референдума избирателната активност се отчита по подадени пликове.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не, за референдума изобщо не е оспорено там.

СТОИЛ СТОИЛОВ: И когато им се набутват бюлетините в пликове, активността на референдума се отчита по пликове, независимо дали вътре има гласуване, или не фактически. Тогава вече при този подход, ако не ги питат и им се набутват, имаме едно изкривяване на активността в референдума и тя се качва на активността на изборните. Това беше основанието да се разделят. (*Реплики.*) Ето, сега Централната избирателна комисия трябва да

каже – да, секционните избирателни комисии задължително ще питат и никаква дискусия по този въпрос. Или да каже – не, секционните комисии няма да питат.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Защо да питат? Щом избирателят е дошъл,...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Той е дошъл на изборите, примерно.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Чакайте сега. Те все едно другото – той е дошъл на избори, обаче паралелно с изборите се провежда и референдум. То е допитване.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Има право да реши да не участва в референдума.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ще ги върне, ще ги върне.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Не може. Той вземе ли ги, активността му, пликът му като ги върне – в урната се отчита като активност.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, дали ще е редовен референдумът.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Да, защото по този начин активността на референдум се качва на активността на изборите.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Така е, така е.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Затова беше горе дискусията за новия кодекс. Разбира се, защитниците на референдума, те викат – не, но другите с напълно основание казаха...

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То идеалното би било да са две стаи, две комисии, но няма как.

(Росица Матева влиза в залата. Реплики.)

Там се прави така – ходи се напред-назад, и се влиза в една урна, който е взел за двете неща, гласува. Който не ги е взел,...

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нали казваш, че ако е взел за референдума, вече се смята, че все едно е гласувал.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Да, все едно че е гласувал в референдума, независимо какво е пуснал вътре в плика, броят се пликите.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И ще бъде редовен референдумът, ако стигне бройката.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ще бъде изкривена избирателната активност за референдума.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Чакай, не е все едно, че е гласувал за референдума.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Все едно, че е гласувал.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Той не се е подписал.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ти като му дадеш всичко, той ще трябва да се подпише.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Не, подписва се, след като приключи.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И аз така мисля. В крайна сметка няма да има проблем.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Подписва се след като приключиш.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Пускаш в урната плик с някакви отговори на референдума вътре – или ги има, или ги няма.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Да, трябва да си гласувал.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Е, да, но трябва да си гласувал. Гласувал си.

СТОИЛ СТОИЛОВ: „Гласувал си“, но ако не искаш да гласуваш, какво правим?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Е, как? Не взимаш бюлетината, и толкова.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Не взимаш бюлетината и не минаваш през списъка...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Току-що казахте, че трябва да им се дават всички бюлетини наведнъж.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не наведнъж. Единият плик – за избори, една група бюлетини и втора група бюлетини. Един от СИК отговаря за референдума, а друг отговаря за изборите.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Този, който дава бюлетините за референдум, трябва да има право да пита: „Ще ги вземете ли, или не?“.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Бяха толкова много обвинения на предните избори...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Знам, знам. Точно затова поставям този въпрос, че Вие да го решите.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Че ЦИК проваля референдума.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Именно.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Тогава имахме и срив в системата, че не можехме да дадем указания и въртяхме телефони...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Затова го казвам три месеца по-рано, за да се изконсумира този дебат, да не скочим в деня на изборите.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Централната избирателна комисия ще даде указание, и толкова. Те ще го направят.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Добре, но трябва да го има. Преди го нямаше. Това имам предвид.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Нямахме, защото не сме правили друга година.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не е било никога така с референдум.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Казахме, че ще се делят двете неща - който за каквото иска, такива бюлетини.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тогава имаше три-четири избора едновременно, а не само една бюлетина, както е сега.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Сега ще е по-лесно.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Сега е по-лесно.

Аз твърдя и не мога да отговоря от името на цялата комисия, може би моите колеги ще имат друго виждане, но ние трудно бихме могли да дадем еднозначно указание. Давайки и двете бюлетини,...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Трябва да дадем еднозначно указание по този въпрос. Еднозначно указание трябва да дадете – имат ли правото комисиите да питат кога избирателят получава бюлетините за референдума?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вижте, по тази логика може да смяташ, че избирателят е дошъл за референдума, а не за избора.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Да.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тогава за избора не го питат, а направо му връчват.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ако е задължителен този текст, че е задължително, това е основанието да му ги дават.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То ще падне в Конституционния съд, приготвили са се вече. Макар че аз съм...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Добре, нека да питат тогава: „За кой избор идвате, господине? – Идвам за избори и за референдум“. И: „На, Ви!“

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, няма проблем.

РОСИЦА МАТЕВА: Ние такива указания бяхме дали. Идва избирателят и като му кажат: „Добър ден!“ и „Вие за какво ще гласувате?“, и той да каже – за местните или за референдума. (*Реплики.*) Точно същата ситуацията е в момента и даваме същите указания.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не е същата ситуация. Тогава друг беше инициирал, сега друг е инициирал, така че има разлика.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Мога ли да задам един въпрос? Колко секции имаме ние в България сега?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Дванадесет хиляди.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Защото аз знам, че бяха дванадесет хиляди и 400.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Там някъде.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Колко неправителствени организации имаме, които наблюдават изборите? Да кажем, примерно, са пет – толкова, които трябва да представят тези декларации като доброволци. Това, пак повтарям, е една голяма бумащина.

Другото – кой контролира, че тези декларации са верни, или не са верни? И как?

ТАНЯ ЦАНЕВА: Централната избирателна комисия не проверява дали декларациите са верни, защото, първо, това няма как да стане и нямаме такива функции.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Точно това казваме.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Но при положение, както сме имали: „Аз се виждам в списъка на X-еди коя си неправителствена организация, но не съм си давал моето съгласие“. Тогава вече тази декларация, от тези, които ще се съхраняват при нас, в ЦИК, и в оригинал, ще се извади тази декларация и ще може лицето да си направи, ако трябва, експертиза – подписът негов ли е, или някой се е възползвал. Защото сега нали трябва да са регистрирани по Закона за защита на личните данни.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Да.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Тогава означава, че тази неправителствена организация е фалшифицирала, но тя борави и със съответните лични данни.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Значи тя, тази тя – тази неправителствена организация отговаря за тази информация.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Заради това се подписва отдолу, нали – предал, той, Дончо каза, като председател на еди-кое си сдружение – и отговаря за подписите и печатите на сдружението. Това е.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Те декларациите са елемент от регистрацията. Кодексът го въведе.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Вие на миналите избори направихте нещо много голямо от ЦИК – направихте така, че аз излових моята координаторка, която е на Пазарджик, добре, че ние се регистрирахме преди тях. Регистрацията е преди те да дадат тези данни на Пазарджик. И какво се получи? Десет човека от тази организация, която съществува вече толкова много години, са изхвърлени от компютъра. Аз по този начин разбрах за какво става въпрос. Даже щях да я съдя, защото за качената информация ние отговаряме, самото сдружение. Разбирате ли? Така отговаряме за всеки един наш подпис. *(Реплики.)*

ТАНЯ ЦАНЕВА: Те са изхвърлени, защото не са отговаряли.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Сега, ако може малко.

Понеже Вие малко закъсняхте, ако може аз да обясня. Декларациите за наблюдателите.

Има ли вече декларации? Понеже се опитахме да разпечатаме нещо.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Няма да могат да Ви разпечатаат, защото и в момента са последните няколко приложения гледаме и гласуваме. С това приключваме с всички книжа за изборите за президент и вицепрезидент и за референдум, ще ги публикуваме в „Държавен вестник“. След публикацията, тогава вече ще могат да бъдат на разположение.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Добре, тогава има само два момента.

Първо, когато бяхте при нас, не се държахме прилично, за което се извинявам специално.

Второ, искам само да кажа, че нашето мнение е следното. Ние, като Обществен съвет имаме функции да подпомогнем ЦИК. Нещата да бъдат решени така, че да бъде спазена и приемана обществената практика.

Въпросът се заключава в депозиране на въпросните декларации в ЦИК. (*Реплики.*)

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Досега като не сте решили как и за какво трябва? Ние като Обществен съвет имаме ли право да даваме мнение по въпроса? Дали ще се уточнят нещата на самите избори или като се премахне тази декларация? Така че ние вече даваме такова предложение.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Ето сега, има декларации, сега ще Ви кажа, в Изборния кодекс чл. 112, ал. 4, т. 3, в последното изречение, което гласуваха и последната част от изречението е следното: „подава декларация, че са съгласни да бъдат регистрирани като наблюдатели, които са неразделна част от списъка“.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Добре, това е стара работа. Това, което Вие го казвате.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Госпожо Цанева, пак с извинение към Вас – подадена е една декларация. Имаме различни начини в момента в нашия свят да подаваме документи на едно или друго място. Аз работя с няколко министерства и съдилища – казах във Ваше отсъствие – аз им изпращам по електронната поща нещо си, те до половин час ми връщат входящ номер. Е ли това подаване на документи от моя страна или не е? Тоест, то вече съществува като обществена практика в рамките на правителството примерно.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На място, там, в съответната секция на кого ще го дадеш, на кой имейл адрес?

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Веднага казвам.

Професор Друмева, това е моята специалност.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Тази декларация се подава в ЦИК. Това е неразделна част от списък.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Естествено.

Защо списъкът също да не е по електронен път? Защо Пройчо сега да не подпише един списък от Плевен и аз да съм тук, да го донеса до ЦИК, нали, и ако има някаква грешка, ще видим как ще го оправям?

ТАНЯ ЦАНЕВА: Законодателят така го е казал. Не можем да излезем от текста.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Законодателят не е определил пътя за подаване. Казал е „да се подаде“, а каналът не е определен. Пише ли „в писмена форма“, пише ли „на книжен носител“? Не пише. Не пише! Не пише.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Сега точно в момента не мога да кажа. Ще Ви кажа където се казва, че трябва да е и в електронен носител, примерно.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Въобще не е указано какъв е пътят. Това е – не е указано.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Според тази декларация, според това, което е написано, практически отпада първата част на задълженията на неправителствената организация. Щом е подало декларация, не е необходимо да подава допълнителни списъци.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Как ще издадем едно удостоверение на организацията „Х“? Нали даваме за всяко физическо лице, което е упълномощено и на упълномощен член? (*Реплики.*)

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: И електронно би трябвало.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: А казано ли е, че трябва да е в оригинал? Защото ако ми го изпратят сканирано и аз си го принтирам в офиса.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Не е казано. „Да бъде подадена“, а каква – дали оригинал, копие? Никой не е казал.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Целта е да бъде оригинал, за да може да се ползва като доказателствено средство. Ако се наложи, примерно.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Това ще е голям проблем.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Аз напълно Ви разбирам. Аз Ви казвам, че аз самата много роптаех срещу тези декларации.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Половината от нашето сдружение няма да участват. Нека да участват тези, които са платени, на които им плащат. Затова ние имаме купуване и продаване на гласове.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Да Ви кажа, уважаеми колеги, това от ЦИК не зависи. Това от ЦИК не зависи. Така е казал законодателят, така е променил закона.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: За кое?

ТАНЯ ЦАНЕВА: За декларациите.

СТЕФАН МАНОВ: Но пише: „Не съм поставен под запрещение“, „не изтърпявам наказание лишаване от свобода“. Ние дописваме кодекса в крайна сметка. Значи можеш да станеш народен представител, но наблюдател – не!

РОСИЦА МАТЕВА: Не е дописване на кодекса.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Стефане, казах го същото и бях единствена.

СТЕФАН МАНОВ: Да, знам – аз бях на това заседание, така се случи. *(Реплики.)*

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, не можем да променим закона, а по-скоро прилагането на закона.

ТАНЯ ЦАНЕВА: За мен този текст от закона е, че лицето трябва да декларира: „Аз съгласи, че да бъда наблюдател в избори“. Това е декларацията. (*Реплики.*)

СТЕФАН МАНОВ: Логиката на законодателят е, не че трябва носиш активно изборително право за съответния вид избор, а статут.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Това е закон. *Dura lex, sed lex.*

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Добре, предлагам да прекратим дебата по декларацията.

Предлагам, ако не сте „против“, Общественият съвет да предложи на Централната изборителна комисия да използва всички възможни начини за предоставяне на декларацията по всички възможни пътища – в книжно копие, пратено по интернет, пратено по факс. Защото това също е практика в чужбина.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Нека да го оставим, извинявам се, че те прекъсвам, но имай предвид, че се приема.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Естествено, че се приема.

Значи, ние ги предоставяме – като мнение, ако проф. Друмева и тя се съгласи, защото тя е корифей в тези неща, в смисъл по право, говоря, а Вие ако искате, да сте от помощ, кажете – ей, организациите и Общественият съвет, и не знам кой си, гражданското общество искат ето така, затова приехме всички възможни пътища за доставка на информация. И край. И на Вас Ви е спокойно, Вие сте оправдани.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В рамките на закона.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Естествено, че в рамките на закона. Понеже законът не казва изрично пътищата за доставяне на тази информация. Само да подаде.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Ето какво пише: „подава декларации“.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Как? Не е казано. Пътят – не е казано. Дали Дончо го носи, дали...

СТЕФАН МАНОВ: Имаме чл. 16 – заявление за гласуване извън страната, което може да бъде подадено чрез писмо и по електронен път. Тези пътища, по аналогия ги виждаме, че законодателят ги допуска, като има заявление за гласуване, което е с много по-голям юридически заряд.

РОСИЦА МАТЕВА: Аз се извинявам, бях отпуск, когато тези декларации ги приемахте. Но идеята беше тези декларации да се съхраняват в организацията, която ще регистрираме – там да се подават, а тук само когато се подаде заявлението със списъка, да пише, че има декларация.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Това е още по-лесно.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Така ли е? (*Уточнения.*)

ТАНЯ ЦАНЕВА: Но книгата, изборната декларация е гласувана.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Значи, има решение.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Значи, декларацията не идва в ЦИК, а си остава в организацията. Така ли да разбираме всички?

РОСИЦА МАТЕВА: То не е прието. Приели сме за местните избори за 2 октомври 2016 г., вижте там.

СТЕФАН МАНОВ: В изборната книга е написано отдолу – декларира декларациите от упълномощените лица, заявленията... се прилагат в ЦИК.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Декларацията е неразделна част от списъка.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Добре, значи дава ЦИК, нали?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това създава ли проблем за организацията?

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Е, как не!

СТЕФАН МАНОВ: Огромен.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Независимо дали се подава в ЦИК, или не, тези декларации трябва да ги съберем.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: И какво? Трябва Дончо да дойде и да ги донесе, така ли?

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Ние сме си дали едни преди още, когато го приехте закона, защото сме написали в едни такива писма, когато сме ги приемали преди години, че може да бъде в сдружение, да стане такъв – това е преди 20 години, ако не участва в...

СТОИЛ СТОИЛОВ: Обаче, знаете, че партиите злоупотребиха и вкараха по 6 хиляди души под формата на наблюдатели. И в чужбина бяха намерени хора, които ги има хем застъпници, хем партийните представители, хем наблюдатели.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Нито една неправителствена организация няма, която да няма отказ за определени лица като наблюдатели, именно по тази причина – или са в организация, или са кандидати за нещо, и не отговарят.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Аз се извинявам, че не Ви знам името, но по този закон би било хубаво, както е подписал декларацията преди да стане такъв, наблюдател, да бъдат в...

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Никой не е казал, че няма да бъдат задължени. (*Реплики.*) Само трябва да бъдат представени пред ЦИК при регистрацията. Тази документация никъде не сме казали, че я задържа ЦИК и можем да я върнем.

Въпросът е да е ясно, че зад всеки предложен наблюдател има неговото съгласие да бъде наблюдател. Защото имаме избори, особено на Евроизборите преди две години, се представяха огромни фалшиви списъци с откраднати база данни на несъществуващи хора. Искаме да се справим с тази тенденция и много голяма част от тези хора ги видях на място в изборния ден се занимаваха с купуване на

гласове. Не става дума за коректните организации. Имаше такива случаи – идват със 7-8 хиляди души.

СТЕФАН МАНОВ: Легитимна е целта, въпросът е дали е някъде пропорционална. Моето мнение е, че ако погледнете аналогичния случай на регистрация на една политическа партия, значи тогава 2500 подписа, ако не ме лъже паметта, за да се регистрира на лист, изброени един под друг, и на никой не му се иска индивидуална декларация, че е съгласен партията „Х“ да бъде регистрирана. Респективно партията може да посочи представители, застъпници. *(Реплики.)*

Искам да кажа, че ние направихме превенция на проблема за фантомите в списъци – тя беше в момента на явното възпиране. Всички тези лица ще могат да се проверят по ЕГН в интернет. *(Реплика.)* Тоест, една електронна проверка по ЕГН и три имена. Тогава също има възпиращ ефект, защото теб те е страх дали няма да се намери човек и да вдигне скандал. *(Реплики.)* Мисля, че тази мярка за декларацията е прекалена утежнена.

Моето мнение и надявам се на колегите от Обществения съвет е тези декларации към организациите да могат да бъдат подавани дистанционно, примерно сканирано, защото не става дума само да живееш извън страна, но и за живеещите в страната извън града, където е седалището на организацията, примерно в Плевен трябва да идват от Бургас. Това, разбирате, той работи за без пари – говоря за честните организации, а сега да му създаваме и допълнителни разходи. От там тази сканираната пристига и съответната организация я разпечатва и я носи в ЦИК, когато ще се регистрира. Този вариант трябва да бъде приет като вектор, техника на подаване. А че трябва да се подаде, не можем да избягаме.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В този смисъл формулирай едно предложение от името на Обществения съвет към ЦИК.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Колеги, може ли едно възражение на Стефан да направя? (*Реплики.*)

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Доскоро ГИСДИ издаваха удостоверения на наблюдателите, си спомням. Допреди години. ГИСДИ получаваше допреди няколко години удостоверения. Няма какво да спорим, аз 25 години се занимавам с тази работа.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да формулираме едно предложение.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Искам да възразя, ако е възможно.

СТЕФАН МАНОВ: Искам да чуя възражението.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Възражението ми се свежда до следното. Аз съм участвал два пъти като наблюдател на избори. Това беше институтът на Тони Цонев. Проведоха се няколко инструктажа с наблюдатели и съм напълно убеден, че истински наблюдател на избори, който не е бил инструктиран от организацията, няма. Питам: ако организацията има физически контакт с лицата, които ще бъдат наблюдатели, какъв ѝ е проблемът да събере тези декларации при тези физически контакти? Ако няма физически контакт, за какво са ни тези наблюдатели?

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: По-добре да няма наблюдатели!

СТЕФАН МАНОВ: Участвал съм на дистанционна сесия по скайп за обучение, бивайки във Франция. Нали не смятате, че съм по-малко годен наблюдател от този, който е бил в залата?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това се приема.

СТЕФАН МАНОВ: Аз ще попълня тази декларация, ще я сканирам и ще я изпратя на Пачиков, който в момента представлявам, на сканиран носител.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Към ЦИК няма как.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Колегата Ви направи едно прекрасно предложение – напишете Вашето становище, Вашето мнение.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В едно изречение – по член еди- кой си. Тоест ЦИК да приема, че сканирани декларации са предадени по смисъла на член еди-кой си. И това е.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Това е хубаво да се ангажира приемането, но да се задължат организациите да пазят оригиналите. При възникване на юридически казус, те трябва да бъдат задължени да предоставят. Защото при евентуална експертиза после няма да работи с PDF-формати.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Да, да говорим с аргументи. (*Реплики.*)

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Колеги, дайте да говорим с аргументи.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Въпросът с декларациите е изчерпан, доколкото и проф. Друмева подкрепи нещата, доколкото тя си е юрист от high level. Ние правим определеното предложение към ЦИК. ЦИК има основания да каже – Общественият съвет там, представителите на цялата общественост искат декларациите да могат да дойдат по всякакви възможни пътища – електронни, дистанционни, и така нататък. Хем Вие сте в рамките на закона, хем сте оправдани, така че никой да не може да каже – правите там някакви фалшификации с някоя от партиите, която и да било, и така нататък.

И да преминем към някакъв следващ въпрос, ако има за днес.

СТЕФАН МАНОВ: Това нали може като решение да се направи?

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Ще го направим, утре ще го направим, ще го пусна на всички. Ето, Надето ще ми помогне, тя пише хубаво.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Добре. Записах си какво каза проф. Друмева.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Има ли други въпроси? Кои бяха другите въпроси?

Разходите за информационната кампания.

Преминаваме към следващата точка:

Информационната кампания

ТАНЯ ЦАНЕВА: Тук трябваше, ако искате, да помолим госпожа Матева да дойде. Тя е ръководител на работната група.

СТЕФАН МАНОВ: Един въпрос, който разбрах в коридора и мен изключително много ме смути. Изборната книга за регистриране на инициативен комитет за информационната кампания за националния референдум вече е приета, но все още не е приключено. Разбрах, че Централната избирателна комисия е взела решение инициативни комитети в информационната кампания да се регистрират в комплект за трите въпроса задължително. Тоест, не може един такъв комитет да има становище само по един от въпросите, без да вземе отношение по другите два, което мен ме притеснява по няколко параграфа. Най-напред чисто правно, юридически, след като избирателят няма задължение да отговори и на трите въпроса, а може да отговори само на един по негово усмотрение – да приемем, че е участвал в кампанията, той може да отговори само на един – това изрично е записано в Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление това – логично е по аналогия и съответните актьори в процеса а именно инициативни комитети за информационната кампания да могат такава по един, два или три въпроса, ако решат, а не да бъдат задължени да имат позиция и по трите. Казвам защо. Защото има хора, които примерно, като господин Пачиков, сме съгласни, че мажоритарната система не е добра и искаме да застъпим алтернативната, но примерно той иска да има задължително гласуване, а аз – не искам. Тоест, ние не можем да водим информационна кампания заедно по този въпрос за

мажоритарната система, защото няма как да се съгласим по останалите други въпроси, които ще ни задължат да направим.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Чакайте, информационната кампания не е задължение. Може да не се води, то е едно предимство.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Трябва да се запишат позициите на инициативните комитети по трите въпроси.

СТЕФАН МАНОВ: Духът на Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление подчертава многократно, че става дума за информиран избор. Тоест, ние да не лишаваме от възможността за информиран избор и да намаляваме, да затрудняваме, ограничавайки инициативните комитети. А знаем за избора на референдума от 2015 г., че партиите практически не водеха – единствената беше водена от гражданското общество и инициативен комитет и са в разрез на духа на допитването до народа.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: По някои точки инициативният комитет е по-силен, по други – ще формира няколко изречения. И толкова.

СТОИЛ СТОИЛОВ: аз не знам финансово как изглежда това.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Точно затова мога да Ви дам обяснение на този въпрос. Защото инициативните комитети, които се регистрират в ЦИК, ползват 40 хил.лв. субсидия.

ОБАЖДАТ СЕ: Там е проблемът.

СТЕФАН МАНОВ: То го пише в закона, къде е проблемът? От къде са тези пари?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: От държавния бюджет.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Ако дадем възможност субсидията от 40 хил.лв. да бъде само по един от въпросите, защото разрешим ли да има само по един или по два въпроса, това означава...

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Неравнопоставеност.

ТАНЯ ЦАНЕВА: ...за трите въпроса умножено по две плюс/минус – защитавах ли това, може 6 инициативни комитети да се регистрират и тези 6 инициативни комитети да получат 240 хил.лв.

СТЕФАН МАНОВ: Какво им пречи да се регистрират? Ако имате 15 хиляди записи на лица с трите имена, постоянен адрес и ЕГН, какво ми пречи да регистрирам същите 6 комитета, като сложа фиктивни три въпроса и три отговора, си ги измисля? Какво пречи? *(Реплики.)*

ТАНЯ ЦАНЕВА: Ще Ви кажа. Дайте възможност да обясня.

СТЕФАН МАНОВ: Ще регистрирам 6 инициативни комитети вместо един. Аз ще го направя и ще събера 40-те хил. лв., нали така? Тоест Вашата мярка е непропорционална.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Разбрахме Ви, дайте да обясня!

Тези средства, които се дават за медийни пакети, те не са хвърлени просто ей-така в медиите. За всяка една изява, за всеки един продукт – дали ще е банер, дали ще е клип, дали ще е във вестник, се предоставя договор в ЦИК. Предоставя се на ЦИК този така наречен „доказателствен материал“. Комисия от ЦИК разглежда всеки един материал, който е излъчен, или публикуван някъде.

СТЕФАН МАНОВ: Добре.

ТАНЯ ЦАНЕВА: И ако този материал отговаря на това, което е декларирали инициативният комитет, тогава тези пари се заплащат.

СТЕФАН МАНОВ: Добре.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Ако това, което казвате, че няма да прави по всички тези въпроси, няма да консумира тези пари и трябва да го лишим.

СТЕФАН МАНОВ: Консумирането на парите по какъв начин е спестено на държавата, ако аз имам тези 15 хиляди души фалшиви?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Предаване трябва да има. Продуктът трябва да е налице. *(Реплики.)*

СТЕФАН МАНОВ: Знаем, че на последния национален референдум на един интернет сайт, свързан с една организация – няма да споменавам тук имена, се дадоха 140 хил.лв. Имаше ли продукт? Имаше. Тоест какво ми пречи да възпроизведа? *(Реплики.)* Разбирате ли, санираме проблема! Проблемът е saniран с това решение на ЦИК.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Въпрос – има ли таван, има ли предварително фиксиран бюджетен таван на тези суми? Няма. Това е сериозен проблем. *(Реплики.)*

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Няма пречка един инициативен комитет да се произнесе, да води кампания само по един от въпросите. Това че при документите заема позиция и по трите не му пречи да води кампания само по този, който е особено важен за неговите членове.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Не е сигурно, не е така.

СТЕФАН МАНОВ: Веднага ще Ви кажа къде е пречката. Пречката е следната. Тогава отивате да събирате 2500 подписа честно, на улицата...

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Което направи само един инициативен комитет.

СТЕФАН МАНОВ: Да, на който съм член.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, знам.

СТЕФАН МАНОВ: И аз съм събирал, въпреки че бях в отпуск в България. Събирал съм ги в село, бях в Долна баня, на

площада, за да видя, аджеба, как става – дали циганите ще дадат подписите си честно, а не с купуване.

Какво става? Аз например знам, че задължителното гласуване е изключително популярно, популистко, да го нарека. Само че аз не съм за задължителното гласуване. Ако направя инициативен комитет за мажоритарен вот, срещу който съм, но съм принуден да сложа задължителното гласуване, за което не съм, аз ще напиша: „Не“. Тогава човекът, на който му търся подписа на улицата, няма да ми напише изобщо заявлението, защото той предвид това ще каже – ти си против моята теза, няма да подкрепя.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Аз съм съгласен да не заемаш позиция по отношение на задължителното гласуване и искаш да водиш кампания. Не съм съгласен с това да си утроиш инициативния комитет и да си мошеник.

СТЕФАН МАНОВ: Ако Вие обясните на човек от улицата, че той, подписвайки аз да се регистрирам да водя кампания „срещу“, а той да е „за“, никой няма да подпише.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Е, нищо, значи няма да те подкрепи без референдум. По този начин се увеличава тежестта на инициативните комитети да убеждават хора и да си намерят поддръжници по всичките параметри.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Господа, само един момент! *(Реплики.)*

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Има и риск, който лично мен ме тревожи. *(Реплики.)*

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Господа, момент! *(Реплики.)*

Вижте сега какво става! Стефан много отдавна не е бил при нас, нали така? И сега е възторжен от това. Господин Томов и той отсъстваше дълго време. *(Реплики.)* С госпожа Друмева също не сме се виждали и също сме радостни да я видим наново. За Таня няма да

говоря – тя просто сияе, и аз не знам какво да кажа. Но отклоняваме се от един основен момент. (*Реплики.*)

Затова искам да върна въпроса. Информационната кампания е по принцип. В ЦИК – Вие сте членове и благодаря, че намерихте време, изразходваме еди-колко си време, за да получим копие от тази декларация, разпечатано копие. Нали така? Хайде сега да се запитаме – тези, които са, суверенът, те какво знаят за тези декларации? Нали така, проф. Друмева, благодаря, че ме подкрепяте.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Какво обсъждаме сега?

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Ние трябва да започнем да ги информираме най-после.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Още не са готови книгата. Какво ще информираме?

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Как ги информираме?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не са готови с книгата още.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Със Стефан онзи ден се смяхме. Как ги информираме! Слагаме там някакъв билборд, кой го гледа? Ако не е някоя по-така дама, никой няма да го погледне. (*Реплики.*)

Въпросът е да се използват информационните канали.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Да повикаме ли госпожа Матева, да я поканим?

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Ако желае, аз съм много благодарен.

Мисълта ми е, че това е нещо, което в момента на ЦИК му липсва. ЦИК използва някакви канали, които са отпреди 50 години. Тоест, ЦИК не използва съвременните информационни канали.

За какво, мислите, сме поканили това момиче тук? Тя е наша стажантка. Те постоянно ходят с това (*показва телефона*) и правят така (*почуква сензорния екран на телефона*). Какво прави? Обменят си информация, нещо правят. Това е вторият въпрос. (*Реплики.*)

СТОИЛ СТОИЛОВ: Изконсумирахме предишната тема. Какво стана с предишната тема?

СТЕФАН МАНОВ: Има ли ясна позиция на Обществения съвет, или няма? Като няма, няма.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: За кое?

СТЕФАН МАНОВ: Дали за инициативните комитети за информационната кампания да могат да се регистрират с по един, по два или по три въпроса, или само и единствено по трите въпроса?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Разбрах много ясно. Това са смислени аргументи. Имам и съображения „против“, искам да ги помисля.

Естествено, че можете да заемете позиция като Обществен съвет. Това трябва да обсъдим, ние не сме решили още всичко окончателно.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Нали затова сме се събрали, нещо да помагаме, ако може. *(Реплики.)*

СТЕФАН МАНОВ: Ще имате ли позиция?

Избирателят гласува ли за националния референдум за един въпрос?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Може. Избирателят може, а инициативният комитет е организационна структура. Тя трябва да обхване всичко. А на всичко отгоре има възможност и за медийни пакети. Така че има голяма разлика за избирателя.

СТЕФАН МАНОВ: Госпожо Цанева, само нещо да кажа. По отношение на медийните пакети, коалиционните партии го направиха на последните избори – дяляха се пропорционално на броя партии, парламентарни и непарламентарни, и намаляваха пакетите. Ако смятате, че проблемът е с тези 40 хил.лв., не ме разбирайте погрешно. Разделете ги на три, ако е за един въпрос, на две – ако е за два въпроса.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не може, не го позволява законът.

СТЕФАН МАНОВ: Защо?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Законът не го разрешава.

СТЕФАН МАНОВ: В Изборния кодекс нищо нямаше за предходните избори. *(Реплики.)*

ТАНЯ ЦАНЕВА: Както приехме миналата година решението, така взехме решение, с което анулирахме това решение.

СТЕФАН МАНОВ: Няма значение. Тази разлика за 40 хил. лв. на коалициите, чиито съставни парламентарно представени партии и партии, получаващи субсидия, тези 40 хил.лв. са разделени. В Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление нищо не пише за друг подход. Може да възприемете този.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Не, пише, че разпоредбите, които не са разписани, са по Изборния кодекс.

СТЕФАН МАНОВ: Много добре. В Изборния кодекс ясно е написано, че когато има коалиция,...

ТАНЯ ЦАНЕВА: Пише „коалиция“, а не пише „коалиция и инициативен комитет...“

СТОИЛ СТОИЛОВ: Дайте да го кажем по-просто. Ти искаш, ако регистрираш ИНИЦИАТИВЕН комитет с един въпрос, да получиш една-трета от 40 хил.лв.

СТЕФАН МАНОВ: Аз даже няма да ги използвам.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това ти е идеята. Аз имах такава идея. Мисля, че я споделих конференция – научна ли, каква беше там, в НДК, при мен възникна въпрос, че няма таван на тези пари изобщо. Има ли такъв таван?

ТАНЯ ЦАНЕВА: Има таван – 40 хил.лв.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Не, не. В рамките на кампанията. Колко пъти по 40 хил.лв.? Затова предложението на Стефан за финансирането има голям резон. Ако се отиде на такъв вариант, че

дадени комитети гарантират, че ще правят кампания – ако се приеме неговата идея, че ще правят – една-трета от парите да бъдат отрязани от пакета. Ако иска да агитира само за задължителното гласуване – 20 хиляди, колкото са.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Чакайте, това е несериозно. Инициативен комитет се прави за произвеждане на националния референдум. Не може да застане комитетът и да претендира – аз ще водя кампания само по тази точка, защото по другата не можем да постигнем. Като не можете да постигнете, кампанията Ви ще бъде такава. Ето, така стоят нещата – всеки гласува по съвест. Това е примерно. Но не може да се реже. Недейте, поначало идеята за референдумите е – поставя се един въпрос, важен въпрос. Но, хайде, наслоиха се 6 въпроса, 3 въпроса.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това са три различни референдума.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, което не е присъщо. Това не е присъщо на естеството на референдума. Така че да се реже кампанията, това е просто не присъщо на референдума.

СТЕФАН МАНОВ: Аз разбирам някои съображения, но те са теоретични.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Те са принципни.

СТЕФАН МАНОВ: В действащия закон пише, че може да се гласува по един или по няколко въпроса.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Така е, обаче никаква идея, че, видите ли, че комитетът ще работи само по един от тези въпроси.

СТЕФАН МАНОВ: След това ще му каже – ти си се регистрирал по трите, защо работиш по един?

СТОИЛ СТОИЛОВ: Не, няма да му кажат нищо.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нищо, колкото си е работил, толкова. Каквато работа си свършил.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Всеки може да гласува по всеки един отделен въпрос, но за съжаление референдумът е един, а не са три референдума. Понеже е един референдумът, от там идва проблемът с финансирането. Законът казва, че всеки може да гласува по един от отделните въпроси, но фактически самият референдум е национален и е един.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Така е.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Така е, де юре е така. Финансирането няма как да се раздели.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: В чл. 16, ал. 4 е написано.

СТЕФАН МАНОВ: „Всеки гражданин има право да получи информация за различните позиции по въпроса и по въпросите“. Значи законодателят е дал възможност само по един от въпросите, а не по всичките.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако онзи насреща няма какво да му каже, той ще слуша други. Ще слуша други инициативни комитети.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Формулировката е един референдум по един въпрос или по повече. Затова е използвано „въпроса“ или „въпросите“. Тези два члена, в които се казва колко въпроса може да имаме, затова е използвана тази тематика.

СТЕФАН МАНОВ: Аз обясних какво е съображението. Съображението е, че регистрацията на инициативния комитет ще бъде затруднена в случаите, когато един гражданин на улицата да те подканя да подпише: “А Вие за какво сте, каква Ви е позицията: Против задължителното гласуване“.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Чудесно.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тогава остава по съвест, след като инициативният комитет не може нищо да му каже.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: За съжаление парламентът не е взел под внимание това неудобство, когато е взел решение. (*Реплики.*)

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Няма такова нещо.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ще събереш подписи само на хора, които са съгласни и с трите въпроса на твоя референдум, на твоя комитет и ще станат от 2500, ще трябва...

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Той ще получи информация от други инициативни комитети, ако неговият не може да му даде.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Има много съществен резон в това – представете си, че бяха шест въпросите, както бяха в началото. Много трудно ще се намери човек просто...

ТАНЯ ЦАНЕВА: Така е. Спор няма.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Единият възможен изход, но законодателят не го е предвидил относно позицията на комитета досежно за всеки въпрос да се събират подписи, да не бъдат едни и същи хора с подписите. Да си търсят хора, които подкрепят тази позиция и тази позиция и тази позиция в инициативния комитет поотделно. Защото комбинациите стават страшно много, ако въпросите бяха шест. Как ще намерите човек, на който и по шестте въпроса да им съвпадне мнението.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Референдумът не е да се даде един списък от въпроси и избирателят да отговаря на този списък. Референдум нормално се провежда по един въпрос, а това, че се пуска този списък е слабост. Законът не го ограничава.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Такава е ситуацията в момента.

ТАНЯ ЦАНЕВА: И в парламента ги гласуват. *(Реплики.)*

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вижте, това е въпрос на агитация, на кампанията. Кампанията не е най-важното. Най-важното е формирането на разбирането. Има дълга кампания, ще слуша от много страни избирателят.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Сега как ще си съберат подписите?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако е по-дълъг списъкът, още по-трудно ще бъде.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: А представяте ли си, ако по всеки въпрос имаше референдум?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То е смешно.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Три референдума в един ден плюс избори за президент.

СТОИЛ СТОИЛОВ: На избирателите трябва да им се каже, че не е задължително те да подкрепят всички въпроси – да имат едно и също мнение с инициативния комитет и по трите въпроса, но подкрепяйки един от тези въпрос, те фактически ще...

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Това е техника на агитация.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е техниката на предизборната кампания, майсторлък на инициативния комитет, нека се потруди малко.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Страхувам се, че ще бъде лесно на тези, които нифалшиви списъци. За тях това няма да е проблем.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Нека не правим такива изявления.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ще бъде проблем за тези, които честно си намират поддръжници. *(Реплики.)*

СТОИЛ СТОИЛОВ: Стефане, знаеш ли, че в Египет е с нотариално заверена декларация за политическа партия?

СТЕФАН МАНОВ: Аз няма да сравнявам с демокрацията в Египет. Мога да кажа как е във Франция. Няма референдуми – 4 милиона души трябва да се подпишат за референдум.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това също не е лошо, това е един праг.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Това е единствената страна в света, която знае как да протестира. Затова няма референдуми.. *(Реплики.)*

ТАНЯ ЦАНЕВА: За съжаление, госпожа Матева в момента е в среща. В момента, в който приключи, ще дойде, но не знам кога, тъй като е на срещата с експерти по медийни...

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Пропуснах този въпрос. Представяте ли си 10 хиляди човека доброволци – колко хартия, колко ще струват, да кажем, интернет, телефоните, колко ще струва тяхното...

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Време, дето се казва.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: ...време и така нататък, и така нататък. *(Реплики.)*

ТАНЯ ЦАНЕВА: Аз имам един въпрос. Напълно съм съгласна с Вас, но не към мен, а към Народното събрание се обърнете.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Направете го така, че изобщо нито една неправителствена организация да участва. Ега ти демокрацията. *(Реплики.)*

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Това казвам, само каквото можем. *(Реплики.)*

Има ли нещо друго, колеги? *(Заседанието продължава в разговори между участниците.)*

СТЕФАН МАНОВ: Имам един въпрос. Понеже съм в процес на попълване на декларация и там пише, че съм съгласен за датата за изборите за президент и вицепрезидент, отделно ли трябва да се попълни и за референдума? Доколкото разбрах, да. Формулярът за регистрация за съответната НПО е един и за един ли ще се чеква квадратче, или за двата?

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: По кодекса е само за изборите.

СТЕФАН МАНОВ: Да, но има и референдум.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Референдумът е по другия закон. Какво казва ЦИК?

СТЕФАН МАНОВ: Примерно една организация иска да е само на национален референдум?

ТАНЯ ЦАНЕВА: Именно затова са две – едната само за избори, едната – само за референдум, плюс...

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Не е вярно, трябва да подадеш и за двете. Защото ми върнаха документите.

СТЕФАН МАНОВ: Значи трябва да попълня и втора – за национален референдум. (*Реплики.*)

ТАНЯ ЦАНЕВА: Може би, вероятно ще е. За структурата, ако към нея ги попълваш. Тя се отнася за едното и за другото – за регистрация. С един комплект ще бъде достатъчно. Но ако структурата, в която ти кандидатстваш, тя търси наблюдател – кандидат, но не за изборите за президент и вицепрезидент, а за наблюдение и за референдум, тогава няма.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Тогава защо на мен ми върнахте документите, защото искаме само за изборите, а не за референдума? Те казаха, че не може, разбираш ли, и ми върнаха документите.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Не е вярно, върнали са Ви ги, защото сте попълнили друго приложение.

ПРОЙЧО КАРАИВАНОВ: Няма такива работи, 25 години попълвам такива приложения.

ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: По-рано нямаше такива декларации, 1990 г. нямаше.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Документи не се връщат, ако няма причина. Когато идвате следващия път да се регистрирате, обадете се да Ви ги погледна и да Ви кажа – документите Ви са окей и няма да имате проблем при регистрацията. (*Реплики.*)

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Аз се извинявам, но понеже малко отсъствах – коментирахте ли темата кога ЦИК ще проведе заседание, на което да определи кои наблюдателски организации

съответстват на новите изисквания на закона и да определи кои са членове на Обществения съвет и кои – не.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Но Вие, Общественият съвет, нямахте заседание цяло лято.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Не, ЦИК трябва да вземе решение, за да определи кои организации изпълняват изискванията при промените на Изборния кодекс.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: ЦИК взема решение относно Обществения съвет, само по предложение на Обществения съвет.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Разбира се, Вие ще си решите.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ако Вие предложите.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Кои съответстват на изискванията на новия закон, тоест на измененията в закона.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Вие трябва да разгледате въпроса и ЦИК ще го разгледа по Ваше предложение, ако имате такова. Но ние няма да разглеждаме и няма да се месим в Обществения съвет. По смисъла на закона и по логиката изобщо на конституирането Общественият съвет трябва да е относително независим орган.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Нали има нови изисквания на закона?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Разгледайте ги, преценете Вие като Обществен съвет дали имате нови изисквания по съответните промени на закона и дали желаете промяна в Правилата и бройката за членство, изпращате становище до ЦИК като Ваше решение, тогава ние го разглеждаме и го одобряваме или не, ако имаме причина да не го одобрим, го правим и Ви уведомяваме след това защо.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Ако направим ново предложение.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Без предложение от Обществения съвет, ЦИК няма да го разгледа.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Ако ние няма предложения, гледаме в стария състав.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Вие предлагате и ЦИК взема решение, но само по Ваше предложение.

СТЕФАН МАНОВ: Един въпрос, всъщност два.

Първият въпрос. В един момент имаше решение на Обществения съвет за промяна на Правилата, където се въвеждаше асоцииран член, ако не се лъжа. Това отхвърлено ли е? Отпаднало ли е?

ОБАЖДАТ СЕ: Да.

ТАНЯ ЦАНЕВА: Да, предложихме Ви друга редакция.
(Реплики.)

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това е единственият случай, когато комисията не одобри две от Вашите предложения за промяна.

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Мога да кажа още един случай.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Може да има и друг, да не се произнасям така. Но е единственият случай, който аз помня. Така или иначе комисията взема решение с две-трети мнозинство, не винаги можем да го съберем. Това беше дълго и болно обсъждане, доколкото си спомням. Просто не се получи мнозинство.

СТЕФАН МАНОВ: Тоест, тези промени не са приети.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не, повечето бяха приети. Имаше две, които не бяха приети. (Реплики.)

ПРЕДС. ДОНЧО ПАЧИКОВ: Колеги, има ли друго?

Благодаря Ви за участието.

Закривам заседанието.

(Закрита в 16,34 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Дончо Пачиков

Стенограф:

Катя Бешева